

TI SI **ODGOVORAN**
ZA ONO ŠTO SE DOGAĐA
NA TVOME RAČUNALU!

HRVATSKA
DISKOGRAFSKA
UDRUGA

CROATIAN PHONOGRAPHIC ASSOCIATION

NAJČEŠĆA PITANJA O PRAVU I GLAZBI DOSTUPNOJ NA INTERNETU

1. Tko je zapravo nositelj autorskog prava nad glazbenim djelom - izvođač, diskografska kuća, skladatelj / izvođač ili svi troje?

Općenito postoji nekoliko vlasnika prava nad svakom glazbenom snimkom. Ljudi koji su napisali glazbu i stihove i/ili njihovi izdavači vlasnici su autorskih prava u klasičnom smislu te riječi. Umjetnik koji izvodi glazbu ima određena "srodna prava" kao izvođač, a diskografska kuća obično je vlasnik snimke, te autorskoga ili producentskog prava nad pojedinom snimkom.

Potrebno je dobiti dozvolu od svih nositelja prava ljudi koji su stvorili glazbeno djelo - ili od onih kojima su oni ustupili svoja prava - kako biste mogli koristiti glazbu.

2. Kako mogu znati postoji li autorsko pravo nad određenim glazbenim djelom?

Sva glazba i snimke glazbe zaštićeni su autorskim pravom i podliježu zaštiti "srodnih prava" od dana kad su nastali, te tijekom sljedećih 70 godina od smrti autora (a u nekim zemljama do 120 godina). Izvođačko, diskografsko (producentsko) pravo traje 50 godina od objavljivanja snimke. Nakon isteka djelo, odnosno snimka prelazi u javno dobro (Public Domaine), dok je moralno pravo neprekidno. Oznaku koja ukazuje na zaštićenost autorskim pravom i slične oznake (npr. © 2006, Croatia Records, Aquarius Records, Sva prava pridržana i sl.) možete naći na omotu, ali oznake nisu nužne. Zaštita je automatska.

3. Kako mogu znati je li ono što radim u skladu sa zakonom ili nije?

Prema propisima o autorskom pravu i srodnim pravima nije dopušteno umnožavati, prilagođavati, prevoditi, izvoditi ili emitirati zaštićeno djelo ili snimku, niti je stavljati na Internet, osim ako za to nemate dozvolu vlasnika prava.

4. Kršim li zakon ako umnožavam i distribuiram glazbu čak i ako time ne zarađujem?

Pitanje umnožavate li materijal zaštićen autorskim pravom zbog ostvarenja dobiti može utjecati na određivanje kazne, ali ne utječe na to kršite li autorsko pravo ili ne.

U Americi sudska parnica protiv pružatelja nezakonitih usluga razmjena datoteka Napstera to je dokazala. Sud je utvrdio da se korisnici usluga za izravnu razmjenu datoteka (peer-to-peer) bave "komercijalnim" umnožavanjem iako nije bilo nikakvih novčanih transakcija. Ključna odluka suda bila je da "korisnici Napstera dobivaju besplatno nešto što bi normalno trebali kupiti".

5. Nije li zakonom dopušteno umnožavati materijale za osobnu upotrebu?

Zakoni nekih zemalja propisuju ograničeni broj iznimaka u pravima vlasnika prava da nadziru umnožavanje, te dopuštaju izradu ograničenog broja kopija isključivo za osobnu i privatnu upotrebu.

Međutim, te iznimke ne primjenjuju se ako materijal zaštićen autorskim pravom prenosite ili stavljate na raspolaganje putem interneta, ako distribuirate svoje "privatne" kopije ili ako ih umnožavate s nezakonitih izvora. Ukratko, zakon ne dopušta neselektivno prenošenje datoteka koje sadrže materijal zaštićen autorskim pravom putem izravne razmjene (peer-to-peer). Takvo korištenje ne odgovara određenju pojma "privatnih" umnoženih primjeraka (kopija). To je "javno" umnožavanje koje uključuje milijune korisnika.

6. Ako sam kupio legalni CD, zar ne mogu s glazbom s toga diska činiti što me volja?

Kupivši legalni CD platili ste pravo da budete vlasnik fizičkoga diska, da ga puštate u privatnom okruženju, te da isti taj fizički disk predate drugoj osobi. Niste kupili pravo na javno izvođenje ili distribuiranje umnoženih primjeraka, bilo u obliku CD-R-a bilo putem interneta.

7. Pa šta ako prekršim zakon - što mi itko može učiniti?

U slučajevima u kojima ljudi uporno stavljaju glazbu na raspolaganje putem interneta kršeći pri tom zakonske propise o autorskom pravu, oni zapravo djeluju kao kradljivci autorskoga prava i izlažu se opasnosti da nadležni državni organi ili nositelji autorskoga prava protiv njih pokrenu pravne radnje.

Vlasnici autorskoga prava i srodnih prava redovito pokreću pravne radnje u različitim zemljama kako bi se nezakoniti materijal uklonio s interneta te kako bi tražili građansko ili kazneno sankcioniranje prekršitelja zakona. Stotine milijuna glazbenih datoteka uklanja se s interneta svake godine na temelju suradnje između pružatelja internetskih usluga i glazbene industrije.

Protiv prekršitelja zakona pokrenuti su građanski i kazneni sudski postupci. Glazbena industrija najavila je svoju namjeru da pojačano djeluje protiv te vrste krađe autorskoga prava.

8. Je li sva glazba zaštićena autorskim pravom, uključujući i glazbu koja komercijalno više nije dostupna?

Općenito govoreći, jest. Iako su neke vrlo stare pjesme možda već postale javno dobro (Public Domain), najveći dio glazbe koja se pojavljuje na internetu još je zaštićen autorskom pravom.

9. Što se događa ako želim skinuti samo nekoliko pjesama kako bih vidio isplati li se kupiti album?

To je u redu, ako vam takvo što dopušta nositelj prava. Neka komercijalna mrežna mjesta dopuštaju da poslušate isječke pojedinih pjesama, ili da "skinete" ograničeni broj skladbi kako biste "kušali" glazbu.

No ne postoji općenito pravo ili očekivanje koje bi vam dopuštalo da bez dozvole umnožite materijal prije nego što ga kupite, zbog očiglednog razloga: nešto što jednom umnožite vjerojatno više nećete kupiti.

10. Je li u redu ako se putem interneta prenosi i umnožava materijal označen sa "izbrisati u roku od 24 sata", "za potrebe procjene" ili s istaknutim nekim sličnim odricanjem odgovornosti?

Takve isprike autorsko pravo ne poznaje. Zakon razmatra ono što se uistinu događa - a to je nezakonit prijenos i reprodukcija glazbe, odnosno vlasništva - a ne natpise ispisane "sitnim slovima" koji su očigledno lažni.

11. Je li važno koliko materijala stavljam na Internet?

Kršite zakon bilo da na Internet stavljate jednu pjesmu zaštićenu autorskim pravom ili tisuće takvih pjesama. Dakako, učinak onoga što činite na zakonitu glazbenu zajednicu veći je što više glazbe nezakonito stavljate na Internet.

12. Je li razmjenjivanje datoteka protuzakonito?

Veliki dio "izravnog razmjenjivanja datoteka" (peer-to-peer) smatra se nezakonitim umnožavanjem i prijenosom materijala koji je zaštićen autorskim pravom. No to je pitanje o kojem moraju odlučiti mjerodavni nositelji autorskih prava. Sve je u redu ako vlasnici prava nad nekom određenom pjesmom pristanu da se ta pjesma uključi u uslugu peer-to-peer i da se umnožava i prenosi bez plaćanja naknade ili ograničenja.

Međutim, većina nositelja prava na to ne pristaje, jer smatraju da takvo izravno razmjenjivanje datoteka šteti prodaji glazbe i zaradi ljudi koji se tim poslom bave.

13. Što se događa ako skidam glazbu s mrežnog mjesta u drugoj zemlji od one u kojoj se nalazim, u kojoj su i zakoni možda drukčiji?

Internetske aktivnosti ove vrste obično uključuju umnožavanje, prijenos ili distribuciju u obje zemlje, pa bi se mogli primijeniti zakoni obju zemalja. Međutim, vlasnici autorskih prava obično poduzimaju pravne radnje u zemlji u kojoj se prekršitelj zakona nalazi.

Većina zemalja u kojima je Internet proširen potpisale su međunarodne sporazume koji omogućavaju da sudske presude iz jedne zemlje budu provedene u drugoj zemlji.

ZNAŠ LI DA JE 2005. U HRVATSKOJ PROCESUIRANO **414** OSOBA
ZA UKUPNO **1090** KAZNENIH DJELA U SVEZI KOMPJUTERSKOG
KRIMINALITETA I POVREDE INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA.

ŽELIŠ LI I TI BITI DIO TE STATISTIKE?!

**HRVATSKA
DISKOGRAFSKA
UDRUGA**
CROATIAN PHONOGRAPHIC ASSOCIATION

ZAGREB, BROZOVA 8 A
TEL: 01 3668 194
FAX: 01 3668 072
E-MAIL: hdu@hdu.hr
ANTIPIRATSKI ODJEL: ap-hdu@hdu.hr
WEB: www.hdu.hr

**UDRUGA ZA ZAŠTITU,
PRIKUPLANJE I
RASPODJELU NAKNADA
FONOGRAMSKIH PRAVA**

ZAGREB, BROZOVA 8 A
TEL: 01 3668 195
FAX: 01 3668 072
E-MAIL: zapraf@zapraf.hr
WEB: www.zapraf.hr